

GEMEENTE ENSCHEDE

KANSRIJK ENSCHEDE

2023-2033

DE TOEKOMST TELT! NIET JE AFKOMST

MEI 2023

ENSCHDE

INLEIDING

Voor u ligt de nota Kansrijk Enschede 2023-2033 als eerste opmaat voor gelijkere kansen voor kinderen en jongeren tot 27 jaar. De basis van deze nota komt voort uit het document Enschedese strategie Kansengelijkheid voor ieder kind 2020-2024. De pijlers in deze nota zijn de beleidsterreinen onderwijs, gezondheid en inkomen. Bij vaststelling van dat document heeft u verzocht om een tienjarenplan dat een trendbreuk in gang zet. Deze nota geeft richting en nieuwe kansen om het bestaande fundament voor kansengelijkheid te versterken, uit te breiden en te vernieuwen.

Een groot deel van de volwassen inwoners kan een bewuste keuze maken en kansen creëren. Voor het andere deel van de volwassen inwoners lijkt het alledaagse leven op een overlevingstocht. Dit is van invloed op de volwassenen zelf, maar ook op de opvoeding van hun kinderen. Het is de Enschedese opgave om de ouder(s) te helpen om zelf keuzes te kunnen maken om hun kinderen alle kansen mee te geven. Hierdoor kunnen deze ouders – al dan niet met hulp – zelf ervaren dat er óók voor hun kinderen goede kansen zijn om het beste en het mooiste uit zichzelf te halen. Niet alleen voor de kinderen, maar ook voor hun kleinkinderen en achterkleinkinderen.

Wij weten dat er kinderen in Enschede zijn, die minder kansen hebben om een goede ontwikkeling door te maken. Op de Nationale Kansenskaart staat Enschede als een van de gemeenten met de laagste kansen: gemiddeld 40,8% van de klasgenoten in groep 8 heeft ouders met laag inkomen. Op de grootste middelbare school van Enschede is dit 60% (2022). Er is een relatie tussen van het hebben van een laag inkomen, minder opleidingskansen- en prestaties en het kunnen maken van gezondheidskeuzes. Er is bestuurlijk gezien een gedeeld beeld: deze cyclus moet stoppen!

Wij verstaan onder kansengelijkheid dat iedereen met dezelfde talenten evenveel kans moet kunnen maken op ontwikkeling van die talenten. Wij weten dat kinderen met dezelfde talenten door hun specifieke achtergrond niet dezelfde resultaten kunnen halen. In sommige situaties is gelijke behandeling onvoldoende om tot gelijke uitkomsten te komen. Er moet worden gecompenseerd voor de belemmerende factoren die invloed hebben op het leer- en ontwikkelproces van deze kinderen. Wij willen deze kinderen met nog meer focus extra helpen. Het doel hierbij is de kans op een gelijkere startpositie in hun jonge leven.

U toont nauwe betrokkenheid bij het thema kansengelijkheid. Kansengelijkheid staat op de raadsagenda. Via de procesregisseurs kansengelijkheid wordt u procesmatig en inhoudelijk op de hoogte gehouden. De afgelopen periode hebben we gezamenlijk meerdere malen de onderwerpen van kansengelijkheid nader onderzocht. Vanuit deze verkenning volgt de gezamenlijke trendbreukgedachte dat we ongelijk willen investeren voor gelijkere kansen. Ook een extra focus op de eerste 2000 dagen van het (on)geboren kinderleven. Dit leidt tot een betere startpositie van kinderen met minder kansen op goede ontwikkeling. Op deze manier willen wij dat ieder kind zijn gaven en talenten kan ontwikkelen.

Enschede kent al een groot scala van goede initiatieven die de kansengelijkheid vergroten. Een groot aantal is op hoofdlijnen beschreven in de [\(raadsbrief\)](#) "stand van zaken Kansengelijkheid". Gezamenlijk is geconcludeerd dat van belang is om deze (goede) initiatieven te houden, op basis hiervan de situatie te versterken en waar nodig te vernieuwen of uit te breiden.

Kansengelijkheid is door een veelheid van elementen niet op individueel niveau in cijfers te vatten. We gaan met CBS-gegevens op stads- wijk- en buurtniveau monitoren. Dit doen we aan de hand van gegevens in hoeverre onze inwoners zelf in hun behoefte kunnen voorzien (welvaart), opleiding en of de inwoner (langdurig) aan het werk is. Dit gebeurt door de Sociaal Economische Status (SES) te koppelen aan de financiële Welvaart, het Opleidingsniveau en recent Arbeidsverleden van huishoudens (afgekort de SES-WOA). Hier komt een score uit (par. 2.2). We willen de huidige achteruitgang ombuigen naar een stijgende positieve lijn. Op schoolniveau doen we dit via de lijn van de huidige en toekomstige [Lokale Educatieve Agenda \(2023-2026\)](#).

Tien jaar vooruitkijken vraagt om bestuurlijke moed om gezamenlijk lerend te investeren in de jongste inwoners en daarmee in de toekomst van onze stad. Daarom komt er jaarlijks een uitvoeringsprogramma waar we onze ambities, kansen en voortgang met elkaar bespreken. Dat biedt de gelegenheid om te leren en te zoeken naar betere antwoorden. Een trendbreuk komt niet tot stand door één beleidsdocument of een serie keuzes, maar het is een voortdurende opgave!

De afgelopen jaren laten zien dat continuïteit een belangrijke voorwaarde is om op alle vlakken in de nabijheid van ouders en kinderen te komen. Dit betekent óók blijven kiezen, focus aanbrengen en vasthouden, minimaal een generatie lang. Daarnaast betekent het bieden van gelijkere kansen niet dat er gelijke uitkomsten zijn! Het leven brengt immers vele onverwachte zaken die in de dagelijkse praktijk onmiddellijk om een (individuele) oplossing vragen die tot een andere uitkomst leidt.

Mei 2023

Burgemeester en wethouders van de gemeente Enschede

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING 5

1. ACHTERGRONDSCHETS EN LEESWIJZER 6

1.1	Proces	7
1.2	Samenwerking	8
1.3	Budget kansengelijkheid	8

2. DE KANSENGELIJKHEIDSOPGAVE 9

2.1	Kernopdracht kansengelijkheid	9
2.2	Wat willen we bereiken	9
2.3	Kaders	11
2.4	Waar zetten we op in	13

3. OPGROEIEN DOE JE SAMEN 14

3.1	De eerste 1000 dagen / van -9 maanden tot 2 jaar	15
3.2	Vanaf 1000 dagen tot 2100 dagen / Van 2 tot 6 jaar	17
3.3	Van 6 tot 12 jaar	18
3.4	Van 12 jaar tot 18 jaar	19
3.5	Van 18 jaar tot 27 jaar	20

4. WERKWIJZE 22

4.1	Manier van werken en de rol van de raad en het college	22
4.2	Planning	22
4.3	Financiële uitwerking	22

BIJLAGEN 25

1	Overzicht kansen discussienota Kansrijk Enschede 2023-2033	25
2	Preventieoverzicht mentale ondersteuning	26
3	Adviezen Bewonersadviesraad Sociaal Domein (BAS)	27
4	Afkortingenlijst	28

SAMENVATTING

Iedereen met dezelfde talenten moet evenveel kans maken op de ontwikkeling van die talenten. Dat is een opdracht aan onszelf voor de toekomst van de kinderen in Enschede. Dit kunnen we niet alleen. Dit kunnen we alleen samen.

De basis van deze notitie Kansrijk Enschede 2023-2033 komt voort uit de "Enschedese strategie Kansengelijkheid voor ieder kind 2020-2024". Bij vaststelling hiervan is door de raad verzocht om een 10-jarenplan dat een trendbreuk in gang zet.

Deze nota Kansrijk Enschede 2023-2033 is een dynamisch document, geen vastomlijnd 10-jarenplan kansengelijkheid. Dit biedt ook de gelegenheid om te leren en te zoeken naar steeds betere antwoorden. 10 jaar vooruit plannen is een onmogelijke opgave in de snel veranderende wereld waarin we leven. Wel gaan we met bestaande activiteiten en kaders en met bewezen goede interventies de kinderen de komende jaren extra hulp bieden zodat ze hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen.

Bij het streven naar kansengelijkheid geldt: ongelijk investeren voor gelijke kansen en blijven doen en/of uitbreiden wat werkt. We zien dat er vele goede initiatieven en afspraken zijn die de kansengelijkheid vergroten. Deze goede initiatieven willen wij behouden. Daarnaast zijn er ook 13 kansen die we verder willen ontwikkelen.

Het vergroten van kansengelijkheid is een gedeelde verantwoordelijkheid. Samen met onze ketenpartners moeten we er flink onze schouders onder zetten. Goede bedoelingen zijn niet goed genoeg, ze moeten (bewezen) impact en effect hebben. Daarom investeren we gericht op een paar plekken waar we verwachten effect en impact te kunnen hebben. In sommige gezinnen missen kinderen hulpbronnen die hun persoonlijke ontwikkeling stimuleren. Onze acties en investeringen moeten daar dus landen: dichtbij op scholen en kinderopvanglocaties, bij de zorg en inkomensondersteuning. Onze samenwerkingspartners mogen bij goede resultaten rekenen op waardering en continuïteit.

Samen met onze onderwijspartners stelden we al concrete doelen vast in de Lokale Educatieve Agenda (LEA) om de kansengelijkheid te vergroten. Dit willen we ook op middellange termijn bij de andere twee beleidsterreinen realiseren, te weten op het terrein van gezondheid en bestaanszekerheid

Het langere termijn doel is dat over 10 jaar de welvaart, het onderwijs en de arbeidsdeelname aanmerkelijk zijn verbeterd in Enschede. Dit leidt tot een betere sociaaleconomische status van Enschede als stad. Ook willen wij dat de verschillen tussen wijken en buurten vermindert. Daarom gaan we in sommige wijken en buurten extra investeren.

Wij investeren in het stimuleren van taalontwikkeling, extra begeleiding van ouders van jonge kinderen, ook al tijdens de zwangerschap. We willen betere aansluiting van de "voorschool" op het basisonderwijs, extra pedagogisch medewerkers voor de groepen 1 en 2 en extra inzet van wijkcoaches. Ook willen we actief meedenken met scholen in het voorgezet onderwijs over meer tijd voor de definitieve schoolkeuze.

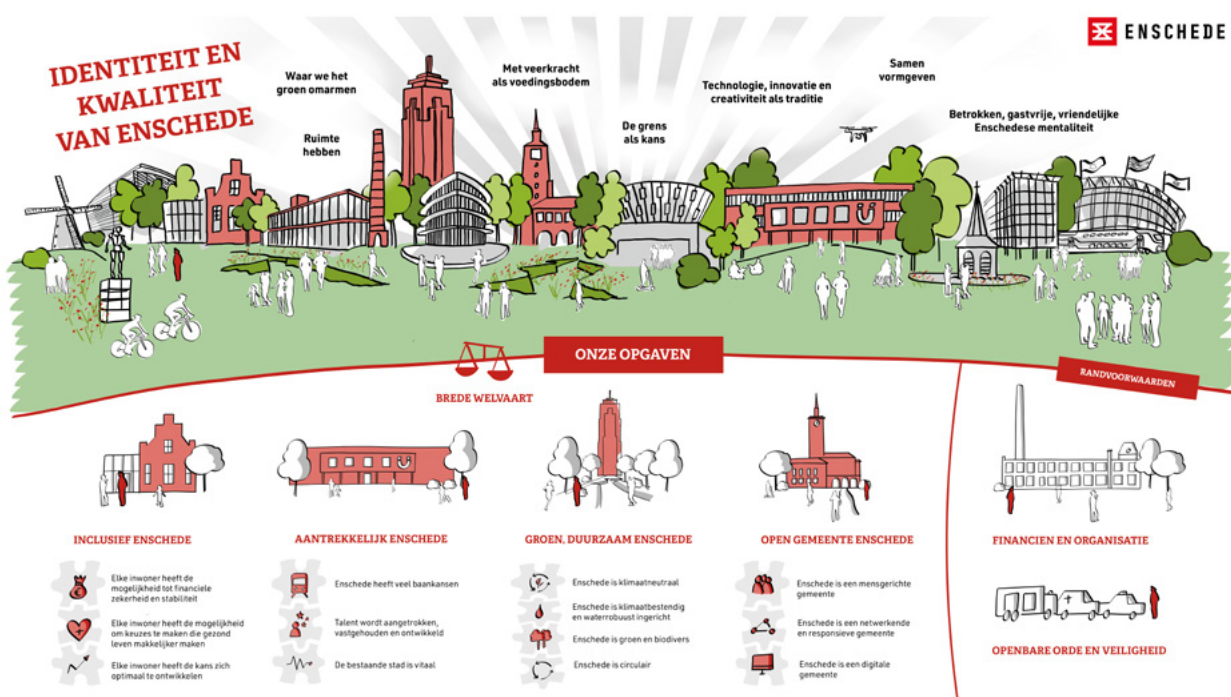
De inzet is vooral gericht op verbetering in de eerste 5 levensjaren - de eerste 2000 dagen - van het (ongeboren) kind. Dit kan bijdragen in het voorkomen van vaak complexere (en duurdere) hulpvragen. Daarnaast willen wij leren van andere gemeenten welke beleidseffecten wel en niet werken.

Er zijn financiële middelen nodig om de bestaande slagkracht te behouden. Daarnaast zijn extra middelen nodig om ook in de toekomst daadkrachtig te kunnen zijn, en de gewenste trendbreuk daadwerkelijk te kunnen realiseren. Alle drie beleidsterreinen voeden met hun financieringsstromen kansengelijkheid. Een belangrijk deel van de financieringsstroom uit het onderwijs droogt in 2025 op.

De fundamentele financiële keuze om te investeren in het jonge leven leidt tot een groot (sociaal) rendement. Het bespaart kosten voor de (complexe) ondersteuningsvragen. Het draagt bij aan een beter sociaaleconomische status van de inwoners van Enschede, een stad waar je toekomst telt, niet je afkomst!

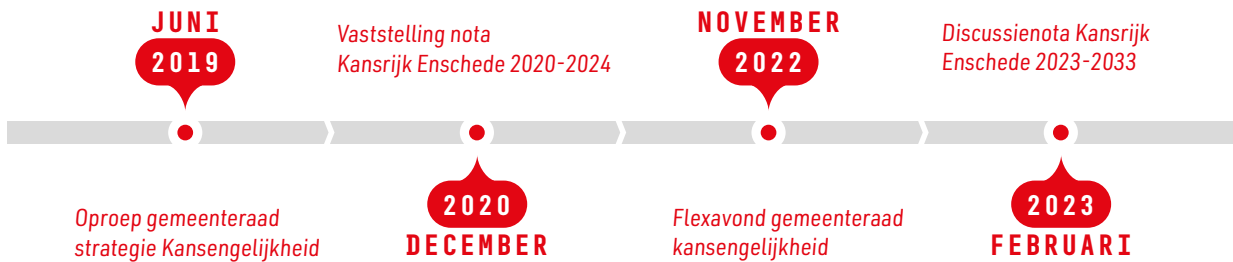
1. ACHTERGRONDSCHETS EN LEESWIJZER

In de strategische opgave Inclusief Enschede neemt kansengelijkheid een belangrijke positie in. Wij willen dat iedere inwoner van de gemeente Enschede zo zelfstandig, gelukkig en gezond mogelijk kan leven en zich optimaal kan ontwikkelen.

Enschede heeft al decennia lang te maken met problematiek die van generatie op generatie over gaat. Een vijfde van de kinderen in Enschede wordt geboren in een minder stimulerend gezin. Dit kan veel oorzaken hebben: pech, armoede of het meemaken van heftige gebeurtenissen. Deze kinderen hebben minder kansen om zich goed te ontwikkelen.

De plaats en omgeving waar je geboren bent, blijkt nog steeds sterk van invloed op je positie op de arbeidsmarkt en bijvoorbeeld je gezondheid. In de nota (Kansrijk Enschede 2023-2033) richten wij ons op het opgroeiende kind: wij willen dat iedere jeugdige zichzelf kan ontwikkelen, ongeacht de plek waar je geboren bent of opgroeit.

PROCES

In juni 2019 riep de Enschedese gemeenteraad op om een strategie op het thema kansengelijkheid te ontwikkelen. De ambitie is daarbij uitgesproken om een trendbreuk te realiseren. Er volgden meerdere bijeenkomsten met raadsleden, ervaringsdeskundigen en professionals. Uiteindelijk resulteerde dat in de vaststelling in december 2020 van de nota "[Kansrijk Enschede – Enschedese strategie kansengelijkheid voor ieder kind 2020 – 2024](#)". Bij de vaststelling destijds is ook een motie aangenomen met de oproep om de nota uit te werken voor de komende 10 jaar. Dit vanuit de drie beleidspijlers onderwijs, gezondheid en inkomen en het besef dat een trendbreuk op het thema kansengelijkheid jarenlang commitment op dit thema vergt. Vervolgens is er in november 2022 een flexavond kansengelijkheid met raadsleden, professionals en ervaringsdeskundigen georganiseerd. In februari 2023 zijn via de discussienota Kansrijk Enschede de uitgangspunten en kansen besproken.

We kunnen niet alles tegelijk. Op dit moment is via de LEA op de pijler onderwijs een pakket van maatregelen afgesproken die een bijdrage moeten leveren aan het vergroten van kansengelijkheid. Hiermee is fase 1 vooreerst afgerond. Op dit moment zijn de nieuwe bijdragen voor de beleidsterreinen gezondheid en inkomen nog niet gereed. In het najaar 2023 en voorjaar 2024 worden de vernieuwde bijdragen op het gebied van gezondheid en inkomen verwacht met een pakket van maatregelen die een bijdrage leveren aan het vergroten van kansengelijkheid. De verwachting is dat in het najaar van 2024 het gehele speelveld op alle drie terreinen in samenhang moet zijn gebracht.

De tijd die tot de totstandkoming van de gehele samenhang rest kan ingezet worden om samen met de raad de thema's op deze beleidsvelden te verkennen en te leren van andere gemeenten. Kansengelijkheid is immers een optelsom van omstandigheden waarin kinderen opgroeien. Het beperkt zich niet tot enkele thema's of beleidsvelden. Wie in de eerste levensjaren gezond in een veilige- en groene omgeving mag

opgroeien met liefdevolle ouders met voldoende inkomen, staat al met 5-0 voor ten opzichte van kinderen waar dit niet (altijd) aan de orde is.

Er is gekozen voor een traject van het leggen van (extra) verbindingen, zowel intern als extern. Niet alleen vanaf de start met medewerkers onderling, ook met de leden van de gemeenteraad en de Bewonersadviescommissie (BAS). We halen de samenwerkingbanden nauwer aan met onze partners en leggen ook nieuwe verbindingen. Zeker met onze belangrijke partners die dagelijks kansengelijkheid in hun (professionele) handelen letterlijk en figuurlijk tastbaar maken op het gebied van onderwijs, gezondheid en inkomen. Samen werken we aan het bewustzijn dat eenieder van ons – op zijn eigen terrein en met zijn beïnvloedingskracht – een belangrijke bijdrage blijft leveren om het verschil te maken.

De opbrengst van die contacten zijn de basis van de [discussienota Kansrijk Enschede 2023-2033](#). Deze nota is door de leden van de raadscommissie in februari 2023 besproken. De inhoud van de discussienota is omarmt door de commissie en gaf aan op de ingeslagen weg verder te gaan. Besproken is om aan de hand van het leidend principe 'ongelijk investeren voor gelijkere kansen' te gaan investeren. Daarnaast zijn er vier uitgangspunten geformuleerd om gericht te investeren, (financiële) continuïteit te bieden, in te zetten op het versterken van de basisvaardigheden- en ouderbetrokkenheid en zowel fysiek (als voorziening) als in woord en handelen in nabijheid bij de inwoner te zijn. Ook zijn de kansen besproken die op korte termijn ingezet kunnen worden.

De input van deze raadcommissie, de samenwerking met de procesregisseurs, de gesprekken op de thema-avond Kansengelijkheid en de afspraken met het onderwijsveld ([Lokale Educatieve Agenda 2023-2026](#)) leiden tot deze nota Kansrijk Enschede 2023-2033. De strategische visie van 2020 blijft ongewijzigd, net als het ambitieniveau om een trendbreuk te realiseren op het gebied van kansengelijkheid.

12

SAMENWERKING

In de verkenningfase voor deze nota is geconcludeerd dat er energie bij alle betrokkenen aanwezig is om zich in te zetten om kansengelijkheid te vergroten. Iedereen draagt op zijn manier een steentje bij. Al deze stenen vormen nu een breed begaanbaar geplaveid pad vol met goede initiatieven. Wij willen echter deze initiatieven ook met elkaar verbinden. De verbinding kan leiden naar duidelijke stapstenen waarmee de weg naar kansengelijkheid verkort wordt. Dit vergt een langjarig commitment en een proactieve open houding gericht op samenwerking. De samenwerking moet niet alleen gericht zijn op het kind en ouders. Dit geldt ook voor de samenwerkingspartners onderling die voor dezelfde taken staan opgesteld.

Het gemeentebestuur, ouders, onze maatschappelijke partners, werkgevers en inwoners moeten beseffen dat we samen verantwoordelijk zijn om kinderen zoveel als mogelijk in een kansrijke startpositie te krijgen. Dit is voor iedereen een opdracht aan zichzelf. Dit betekent dat we met onze maatschappelijke partners en werkgevers -ook op onderwerpen waar we geen directe verantwoordelijkheid hebben, actief willen zijn op het meedenken en meepraten over onderwerpen die kansengelijkheid vergroten. Dit vanuit een heldere rolverdeling, betrouwbaar partnerschap en gericht investeren dicht bij het kind. Want alleen met goede bedoelingen van eenieder, wordt het eindpunt van de "kansenongelijksweg" niet bereikt. We hebben een gezamenlijke, gedeelde verantwoordelijkheid.

Ook zijn er gebeurtenissen in het leven van een kind waar we als lokale overheid aan de voorkant weinig tot geen directe invloed op hebben. Met dit besef blijven we ons ook onverminderd inzetten om (ongeboren) kinderen en (aanstaande) ouders ondersteuning te geven (hoofdstuk 3). Niet alleen vanuit structuren maar ook uit informelere vormen die vanuit de direct betrokkenen ontstaan.

13

BUDGET KANSENGELIJKHEID

Vanaf de gemeentebegroting 2022 zijn er structurele middelen beschikbaar voor kansengelijkheid. Hieruit worden uitgaven gedaan voor activiteiten voor de LEA en nieuwe activiteiten. Daarnaast heeft de raad bij de Gemeentebegroting 2023 extra incidentele middelen beschikbaar gesteld. Deze middelen kwamen boven op de tijdelijke middelen die de afgelopen jaren van het rijk zijn ontvangen om op diverse domeinen de effecten van corona - die de impact van kansenongelijkheid soms extra versterkte - te verzachten.

Kansengelijkheid is een groot en uitdagend onderwerp. Een vastomlijnd tienjarenplan kansengelijkheid is een onmogelijke opgave in de hedendaagse wereld waarin we leven. Wel kunnen we met gezamenlijke uitgangspunten, randvoorwaarden en met bewezen goede interventies de kinderen hulp bieden om hun gaven en talenten te ontwikkelen. Tegelijk realiseren we dat er jaarlijkse bijstellingen nodig zullen zijn en er nog onderwerpen uitwerking nodig hebben. De voorliggende nota biedt de grondslag om nu actief samen aan de slag te gaan met onze uitdaging: stevig en structureel inzetten op kansengelijkheid.

2. DE KANSENGELIJKHEIDSOPGAVE

KERNOPDRACHT KANSENGELIJKHEID

"Wij zien als kernopdracht dat ieder kind de kans heeft om zijn gaven en talenten tot bloei te laten komen". Daar willen wij aan bijdragen.

Deze opdracht sluit naadloos aan bij het [\(coalitieakkoord\)](#) 'Samen trots op Enschede' waar kansengelijkheid een hoofdrol in heeft. Ook sluit het aan bij het besluit van de raad om kansengelijkheid als één van de thema's op de raadgeenda te plaatsen. In dezelfde lijn is in het coalitieakkoord opgenomen:

"Enschede is een stad waar iedereen zichzelf mag (durven) te zijn. We verwachten van onze inwoners dat zij meedoen in de samenleving en respectvol met elkaar omgaan."

Het is daarom belangrijk dat wij kinderen kansen geven om zijn gaven en talenten tot bloei te laten komen. Het is niet alleen belangrijk voor het toekomst van het kind. Dit is ook belangrijk voor de toekomst van de stad Enschede.

Wij richten ons eerst op de beleidspijlers onderwijs, gezondheid en inkomen. Op het gebied van onderwijs is dit al concreet uitgewerkt in de LEA 2023-2026. Voor de pijler gezondheid wordt in dit najaar 2023 nader uitgewerkt. Voor de pijler inkomen is de planning om in begin 2024 de uitwerking gereed te hebben. Dit betekent dat dit werkplan zich vooral eerst richt op het gebied van onderwijs.

BEGRIPPENKADER KANSENGELIJKHEID

Wij hanteren de volgende definitie voor de term kansengelijkheid:

- (Kansen)ongelijkheid is het door het systeem, de omgeving of instituties gevormde ongewenste verschil in het verwerven en benutten van capaciteiten of gebruiken van voorzieningen. Dit kan objectief worden vastgesteld. Daarnaast erkennen we dat dit ook subjectief kan worden ervaren. (Bron: gemeente Amsterdam: opgesteld door 12 wetenschappers in de Verkenning Kansengelijkheid 2020)

- In maart 2023 geeft het rapport [eigentijdse-ongelijkheid](#) van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) aan dat ongelijkheid niet alleen voorkomt uit inkomensstekorten. Zij duiden dit via diverse vormen van kapitaal. "Naast inkomensverschillen ook de verdeling van andere economische hulpbronnen (financieel vermogen, opleidingsniveaus, arbeidsmarktposities). De recente wetenschappelijke literatuur duidt er bovendien op dat verschillen in zulk economisch kapitaal verstrengeld zijn met ongelijkheid in andere hulpbronnen: 'wie je kent' (sociaal kapitaal), 'waar je bij past' (cultureel kapitaal) en 'wie je bent' (persoonlijk kapitaal: gezondheid en aantrekkelijkheid)."

- De omgeving waarin het kind opgroeit bepaalt wat het kind van huis uit meekrijgt. Het economisch, sociaal en cultureel kapitaal dat een kind tot zijn beschikking heeft is afhankelijk van het gezin waarin hij opgroeit. Als je onvoldoende geld hebt, weinig mensen kent die je helpen en de weg wijzen, weinig vrienden hebt waar je samen iets mee kan doen, niet te mogen zijn wie je bent, dan is het ontwikkelen van je gaven en talenten vrijwel onmogelijk. Door aan deze kinderen en ouders op verschillende terreinen hulp aan te bieden, kunnen we er aan bijdragen die ongelijkheid te overbruggen.

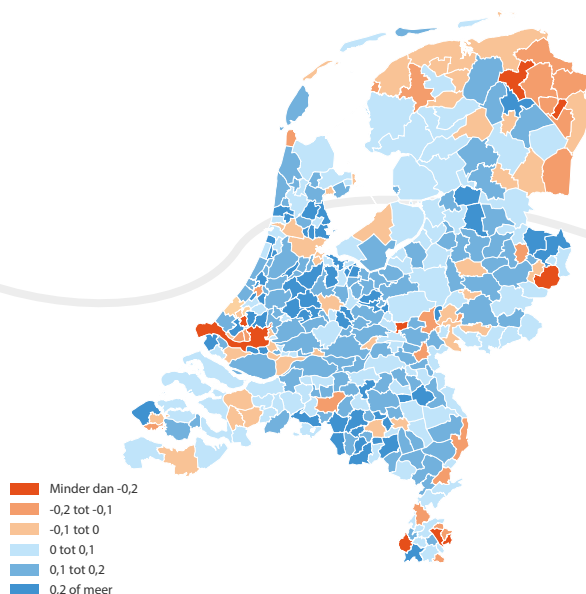
2.2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Om onze inwoners een duurzaam perspectief te kunnen bieden zetten we in op bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezondheid. Deze thema's hangen nauw met elkaar samen en overlappen elkaar deels. Langs de basislijn van het verbeteren van bestaanszekerheid is het ook mogelijk om verder te werken aan je gezondheid en persoonlijke ontwikkeling. Gezondheid hangt voor een groot deel af van je leefomgeving/woonsituatie, onderwijs/opleidingskansen, beroep en inkomenspositie, leefstijl, je eerste 1000 dagen en opvoeding. En als bestaanszekerheid en gezondheid zijn verbeterd vergroot dat ook de kansengelijkheid in onze stad. Kansengelijkheid maakt de samenleving eerlijker, niet gelijk.

Het resultaat van maken van eerlijke kansen is niet simpelweg in een getal weer te geven. Het getal is immers een optelsom van vele factoren. Wel is op landelijk- en buurtniveau data aanwezig die hierin inzicht geven. Zoals eerder aangegeven komt ongelijkheid voort uit de verdeling van economische hulpbronnen: financieel vermogen, opleidingsniveau en arbeidsmarktpositie. Als we de ongelijkheid in onze stad verkleinen, moeten we dit terug zien in een verbeterde SES-WOA score. (vng.nl) De SES-WOA score wordt namelijk gebaseerd op basis van cijfers over welvaart, opleidingsniveau en arbeidsmarktaandeel. Deze score laat in één oogopslag zien hoe een gemeente scoort ten opzichte van andere gemeenten in Nederland.

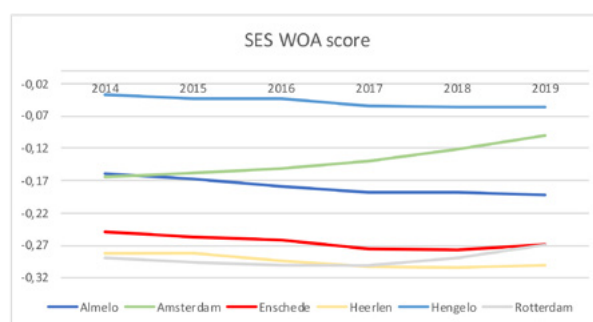
Huidige situatie: In 2019 behoorde Enschede bij één van de 9 gemeenten in Nederland met een SES-WOA score van minder dan -0,2. Deze cijfers worden sinds 2014 bijgehouden.

SES-WOA-scores¹⁾ per gemeente, 2019

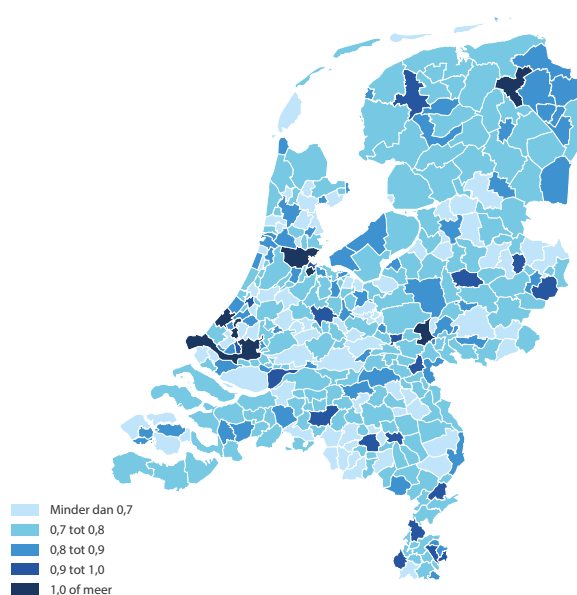
We zien dat sinds 2014 de SES-WOA score van Enschede is verslechterd (-0,249 in 2014, -0,268 in 2019). Deze beweging zien we ook terug bij bijvoorbeeld de gemeente Almelo, Hengelo en Rotterdam. Bij bijvoorbeeld de gemeente Amsterdam is het wel gelukt om de score de afgelopen jaren te verbeteren (-0,164 in 2014, -0,100 in 2019). Waarom het de ene gemeente wel lukt en de andere niet, is niet zomaar te zeggen.

Het één op één kopiëren van elementen is dan ook niet zinvol, maar ervan leren wel. Dat is ook wat uw raad belangrijk vindt als aandachtspunt. Wel willen we – samen met de raad – dan ook leren van hen om onszelf te verbeteren. We gaan gezamenlijk deze zoektocht aan om te weten welk effect welk beleidsinzet heeft en deze kennis gebruiken voor toekomstige voorstellen. Daarbij willen wij ook antwoord krijgen op vragen waarom het ene wel werkt in die ene gemeente en in de andere niet.

Daarnaast zien we dat in Enschede de spreiding van de SES-WOA score vrij hoog is. Dit geeft aan dat er tussen huishoudens in Enschede grote verschillen zijn op het gebied van welvaart, opleidingsniveau en arbeidsmarktaandeel. In 2019 scoorden we hier in Enschede 0,985 op. Weliswaar vallen we hiermee niet meer in de top 10, wel in de top 12.

Spreiding in SES-WOA-scores¹⁾ per gemeente, 2019

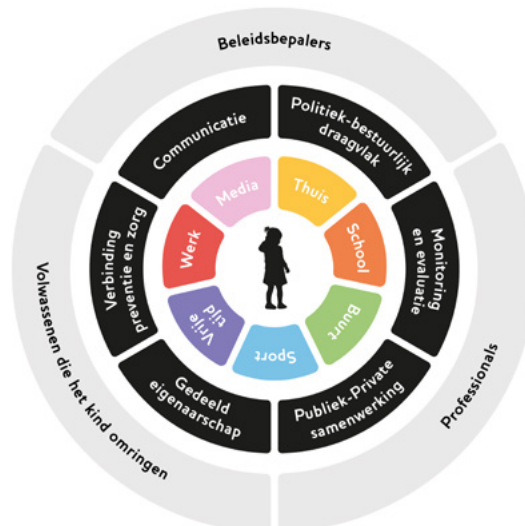
GEWENSTE SITUATIE

In Enschede willen we de komende 10 jaar inzetten op het verbeteren van de welvaart, opleidingsniveau en arbeidsmarktaandeel van onze inwoners. Wij willen dat de SES-WOA-score stijgt naar een 'lagere' score die een betere positie aangeeft. Met een stijgende SES-WOA-score wordt de kansengelijkheid groter. Uiteindelijk willen we in 2050 toegroeien naar een SES-WOA score van 0. Als we kijken naar wat we de komende 10 jaar willen bereiken, kijken we naar de lijn van de gemeente Amsterdam. Met een ambitieuze blik betekent dat we in 2033 uit willen komen op een SES-WOA score tussen van -0,200 -0,175. Daarbij moet opgemerkt worden dat zo'n getal de indruk van maakbaarheid kan wekken. Kansengelijkheid is daarvoor te complex. Toch kiezen we voor een benchmark, die ons scherp houdt en aanspoort tot actie.

Echter niet iedereen kan op eigen kracht zijn kansen creëren of zelf een ondersteuningsvraag (laten) formuleren. Dat vraagt om samenwerking en actie.

Vanuit de verantwoordelijkheid die wet- en regelgeving voortbrengt willen wij intern nog meer de beleidsdoelen met elkaar verbinden. Samen zijn we verantwoordelijk voor een actueel en samenhangend gemeentelijk beleid. Met de externe samenwerkingspartners volgen we proactief de realisatie van hun verplichting voor een goed verloop van die taak rondom het kind. Vanuit deze rol en het verbonden voelen en tonen, dragen wij bij aan het gemeenschappelijk doel.

= 0 t/m 23 jaar = Leefomgevingen = Voorwaarden = Lokaal werkn

KADERS

Wij willen het beleid rondom het thema kansengelijkheid de komende 10 jaar doorontwikkelen waardoor het op een hoger plan komt. Het beleid moet effectief zijn en toetsbaar op heldere doelstellingen. Als lokale overheid hebben we op deelterreinen en deelonderwerpen directe invloed. Naast de bestaande wet- en regelgeving geven we zelf invulling aan de mate van de extra voorzieningen. We doen dit afhankelijk van behoefte, nut en noodzaak en hoe ver onze financiële polsstok reikt. Op het gebied van kansengelijkheid handelen we daarnaast vanuit de volgende vijf kaders:

■ GEDEELDE VERANTWOORDELIJKHEID

Het vergroten van kansengelijkheid is niet alleen een verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur. We kunnen het niet alleen. We kunnen het alleen samen. De kansengelijkheid willen we vergroten in zeer nauwe samenwerking met onze ketenpartners. De verantwoordelijkheid om kansengelijkheid te vergroten rust ook op de schouders van onze partners op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg en maatschappelijke ondersteuning en in de samenleving.

Met deze gezamenlijke verantwoordelijkheid moet de jonge inwoner de ondersteuning krijgen om zijn gaven en talenten te ontwikkelen. Velen kunnen binnen deze reguliere contacten zich ontplooiën, werken vanuit eigen kracht, zelfregie pakken en eigen passende keuzes maken.

■ DOEN WAT WERKT

Goede bedoelingen zijn niet goed genoeg. We investeren in nieuwe initiatieven die al bewezen hebben een goede impact te hebben. Dit toetsen we bij inwoners met ervaringskennis, informatie van wetenschappers, betrokkenen uit het werkveld en de aanwezige gemeentelijke expertise. Bij bestaande initiatieven gebeurt dit door periodieke evaluaties en het perspectief op doorontwikkeling.

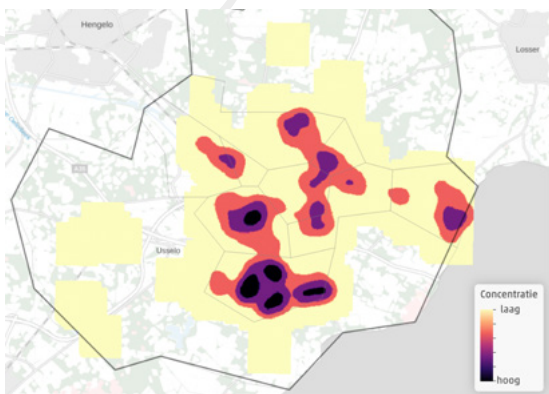
■ BETROUWBAAR PARTNERSCHAP

We investeren voor de lange termijn en financiële continuïteit. We streven ernaar om de reeds bestaande effectief bewezen initiatieven voort te zetten. Dit betekent dat we af willen van jarenlange financiering van waardevolle initiatieven met incidentele middelen. Wel willen we voor tijdelijke maatregelen tijdelijke middelen inzetten.

Alleen door langdurig te investeren in langlopende initiatieven kan er een trendbreuk ontstaan en zal er wezenlijk wat veranderen in positieve zin. Op deze wijze zijn zij ook in staat structureel slagkracht te tonen door in hun medewerkers te investeren en langere termijn doelen door te ontwikkelen. Daarbij moet opgemerkt worden dat zo'n getal de indruk van maakbaarheid kan wekken.

■ GERICHT INVESTEREN

We kiezen ervoor te focussen op een paar plekken waar we effect en impact kunnen maken. Denk hier aan de Integrale Kindcentra (IKC's) en scholen in kwetsbare gebieden. Dat betekent ook verder inzoomen op doelgroepen die in kwetsbare posities verkeren. We gaan investeren in de nabijheid (zowel fysiek in voorzieningen in de buurt als in woord en handelen) voor zowel de ouder, het kind als de sociale omgeving, zodat het een directe- maar ook de meeste impact heeft. Deze keuze wordt na overleg van de Lokaal Educatieve Agenda partners gebaseerd op gemeentelijke kwalitatieve gegevens en kwantitatieve datagegevens. Op basis van achterstandsscores, schooladviezen, percentage kinderen met jeugdhulp, aantal VVE-kinderen in een peutergroep, CBS-scores op risico onderwijsachterstanden en aanwezigheid van extra voorzieningen zoals IKC-wijkcoaches.

Bron: CBS 2021

Regionaal gezien heeft Enschede 20% meer kans op risico onderwijsachterstand (bron CBS Onderwijskansen 2020) ten opzichte van gemiddelde centrumgemeente (15%). De gemeente Hengelo scoort 15% en de gemeente Almelo scoort 22%.

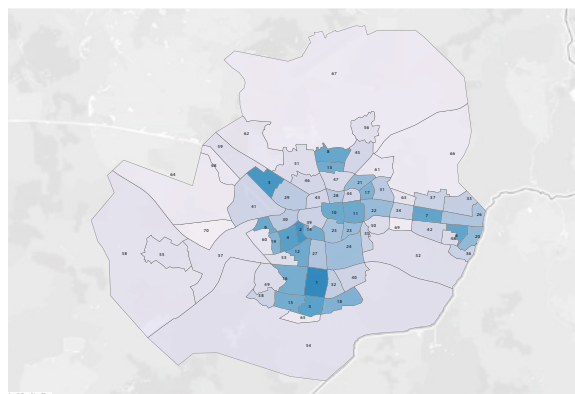
Onderstaand beeld geeft de SES-WOA-score per buurt weer. Hoe groter en roder de stip, hoe lager de score is. Anders gezegd: de inwoners in buurten met grote donkerrode stippen hebben minder welvaart, minder opleiding en minder inkomen uit arbeid ten opzichte van inwoners van buurten met kleinere lichtere stippen.

Bron: CBS - SES WOA score per buurt in Enschede

CONCENTRATIE VAN PROBLEMATIEKEN IN WIJKEN/BUURTEN IN ENSCHEDE

Naast welvaart, opleiding en arbeidsdeelname (SES-WOA-thema's) spelen ook thema's als energie, klimaat (hittestress en wateroverlast), leefbaarheid, veiligheid en gezondheid een belangrijke rol. Net als welke zaken in een buurt directe aandacht vragen, de ontwikkelkracht die een buurt heeft en de investeringen die in de buurt gepland zijn.

(Bron Kennispunt Twente)

■ DICHT BIJ HET KIND/JONGERE

Het gaat erom dat elk kind in Enschede gezien wordt, met al zijn gaven en talenten. In sommige gezinnen missen kinderen de hulpbronnen (sociaal kapitaal) die je persoonlijke ontwikkeling stimuleren. Onze acties en investeringen moeten daar dus ook landen: dichtbij op scholen/ kinderopvanglocaties, zorg en bij inkomensondersteuning. Dichtbij het kind en de jongeren. De kinderopvang en het onderwijs zijn het trefpunt waar kinderen en ouders en professionals op dagelijkse basis met elkaar in contact zijn. School en kinderopvang hebben daardoor een belangrijke functie in de buurt. Door de fysieke aanwezigheid van andere professionals (zoals bijvoorbeeld de schoolwijkcoach en/ of de jongerenwerker) komen hulpvragen eerder in beeld. Het vraagt tijd om een vertrouwensband op te bouwen en deze band te onderhouden. Ook is van belang om in contact – nabij – te blijven met de ouders, ook als een directe hulpvraag opgelost is of bij een van de partijen waar we mee samenwerken is gemeld.

2 WAAR ZETTEN WE OP IN

Om deze gestelde doelen te behalen (verbeteren welvaart, onderwijs en arbeidsmarktaandeel) zetten we expliciet in op de motor van kansengelijkheid, te weten het verbeteren van de interactiekwaliteit voor de doelgroep -9 maanden tot en met 27 jaar. Met interactiekwaliteit bedoelen we de manier waarop we met kinderen omgaan, of we wel genoeg aansluiten bij hun ontwikkeling. We zien bij kinderen in gezinnen met armoede en stress veel vaker een gebrek aan zelfvertrouwen en aan vertrouwen in anderen. Dit betekent dat ze geen hulp vragen, ook niet aan hun leerkracht. De personen in de directe omgeving van het kind moeten weten hoe ze daarmee omgaan en hoe ze vertrouwen kunnen voeden. Dit geldt ook voor de professionals op de beleidsterreinen onderwijs, gezondheid en inkomen. We gaan ongelijk investeren voor gelijkere kansen. Uiteindelijk moet dit ertoe leiden dat de sociaaleconomische status van Enschede als geheel verbetert en de verschillen tussen wijken verminderen (de spreiding in de SES-WOA score in onze stad afneemt en de totale SES-WOA score verbetert.)

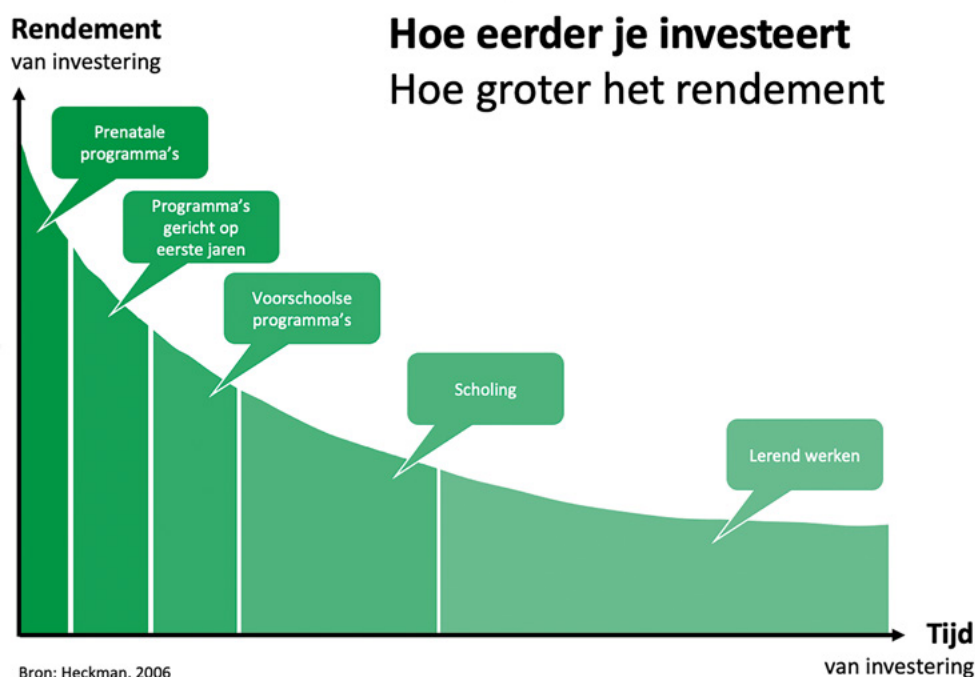
Kinderen krijgen meer mogelijkheden op een eerlijke kans op een goede ontwikkeling. Naast kansengelijkheid gaat het ook over gelijkwaardigheid. Want naast het krijgen van gelijke kansen kan het kind zich alsnog minder voelen. Je goed (genoeg) voelen is een voorwaarde om te werken aan je gezondheid. Vooral kinderen die minder kansen hebben (gehad) en daarom al bij voorbaat in een achterstandsituatie zijn beland. Dit maakt ook dat we de resultaten van deze inzet pas over een langere periode terugzien en dat de lange termijn doelen in dit geval richting 2050 gaan. Mede ook doordat het behalen van de doelen voor bestaanszekerheid en gezond leven makkelijker maken ten grondslag liggen aan het behalen van de lange termijn doelen voor kansengelijkheid.

DOORONTWIKKELING VAN BESTAANDE BELEIDSKADERS

Omdat we het belangrijk vinden om continuïteit te bieden en structurele activiteiten te borgen, zetten we in op doorontwikkeling van bestaande beleidskaders die bewezen zijn. De belangrijkste beleidskaders zijn hierin: De Lokaal Educatieve Agenda (LEA), Rondkomen met je inkomen, Twentse Belofte, Enschedese Arbeidsmarkt Aanpak (EAA), de Sportnota en het visiedocument Gezond, Gelukkig en Vitaal. Dit laatstgenoemde beleidskader staat gepland om later dit jaar te worden besproken met uw raad.

3. OPGROEIEN DOE JE SAMEN

Een vijfde van de kinderen in Enschede wordt geboren in een minder stimulerend gezin. Dit kan veel oorzaken hebben: pech, armoede of het meemaken van heftige gebeurtenissen, zoals vluchten, echtscheiding, fysieke en/of psychische problemen. Zonder extra ondersteuning hebben deze kinderen minder kansen om zich goed te ontwikkelen. Belangrijk is om in een vroeg stadium te investeren in een goede start. Dit draagt bij in het voorkomen van vaak complexere (en duurdere) hulpvragen. “Een goed begin is het halve werk” is hierop echt van toepassing.

We geloven dat zorgen voor een goede gezonde ontwikkeling van een kind vraagt om inzet van een team. Samen met onder andere ouders, familie, vrienden, burens, school, sporttrainers en zorgprofessionals zorgen we ervoor dat ieder kind een stevige pedagogische basis krijgt. Elke levensfase vraagt om een andere focus, een andere samenstelling van het team en andere activiteiten. In de [discussienota Kansrijk Enschede](#) (zie bijlage 1) hebben we twaalf kansen beschreven. Uit het gesprek met de raad is ook een dertiende kans geformuleerd. Het onderzoeken en/of al meteen de uitvoerbare kansen daadwerkelijk oppakken gaan bijdragen om de verschillen in onze stad te verkleinen, het team rondom onze kinderen te verstevigen en te optimaliseren van onze activiteiten en initiatieven.

Enschede kent al een groot scala van goede initiatieven die de kansengelijkheid vergroten. We zien scholen als plek voor hoop in de wijk. Waar we de professionals blijven ondersteunen om een gezonde leefstijl aan de leerlingen over te dragen (Gezonde School). Ook blijven we structureel inzetten op de Onderwijs Jeugdzorg Arrangement (OJA) op die scholen waar veel leerlingen een grote zorgbehoefte hebben.

Ons startpunt is om deze (goede) initiatieven te houden, op basis van de situatie te versterken en waar nodig te vernieuwen of uit te breiden. We starten met deze dertien actiepunten (zie overzicht bijlage 1). In de loop van de tijd zullen er punten toegevoegd worden of inhoudelijk wijzigen. Het einddoel is om een samenhangend geheel te vormen.

Kans	Acties/ leeftijdsfase	min 9 maanden	2 jaar	2000 dagen	6 jaar	12 jaar	18 jaar	23/ 27 jaar
1	Informele zorg zwangeren/ jongemoeders							
2	Onderzoek (pre-)natale intensievere zorg							
3	Concept Familiehuis uitwerken							
4	Kwetsbare ouders meer ondersteunen							
5	Ouders stimuleren in taalontwikkeling							
6	Onderzoek uitbreiding baby-inlopgroepen							
7	LEA: Interactiekwaliteit verhogen							
8	LEA: Investeren plekken waar het meest nodig is							
9	LEA: Samenstellen van plus-arrangementen							
10	LEA: Zorgen voor continuïteit							
11	Gerichte aanpak groep jong volwassenen							
12	aansluiten dagelijkse behoefte							
13	Mentale problematiek jongeren							

De procesregisseurs kansengelijkheid hebben twee focuspunten geformuleerd. Deze zijn focus op de eerste 2000 dagen van het kind en samen leren van goede voorbeelden op het gebied van kansengelijkheid. Wij willen graag actief - samen met de raad- deze focuspunten meenemen in het beleid en gezamenlijk nader uitwerken.

Per leeftijdscategorie geven we aan wat we gaan onderzoeken of in gang gaan zetten. Dit hebben we hieronder schematisch weergegeven. Tegelijkertijd zijn we zelfkritisch, lerend en onderzoekend naar het effect van bestaande en nieuwe activiteiten.

WE GAAN MOGELIJKHEDEN ONDERZOEKEN VAN INFORMELE ZORG IN DE WIJK

Ervaringen leren dat het bespreken van zwangerschapsthema's met andere zwangeren op laagdrempelige informele ontmoetingsplekken (bijvoorbeeld in de praktijkruimte verloskundige) goed werkt. Dit is een vorm van informele zorg (kans 1). Bijna iedere zwangere meldt zich bij een verloskundige. Daar wordt de zwangere regelmatig gezien en is er een goede vertrouwensband. Ook ontmoeten zwangeren elkaar op deze plek. Dit bevordert de onderlinge saamhorigheid en biedt een basis voor het opbouwen van sociale netwerken. In het najaar van 2023 wordt onderzocht of er behoefte is om deze netwerken uit te breiden.

De komende jaren zetten we via het landelijke Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) verder in op het terugdringen van gezondheidsachterstanden. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040, met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis. De opgave om gezondheidsachterstanden terug te dringen begint al bij de eerste duizend dagen van een kind. Doel (van Nat. Preventieakkoord): rookvrije generatie in 2040 waarbij kinderen en zwangere vrouwen niet meer roken en niet meer dan 5% van de volwassenen rookt (nu 20%).

DE EERSTE 1000 DAGEN / VAN -9 MAANDEN TOT 2 JAAR (KANS 1,2,3, 4,5,6, EN 7)

De belangrijkste taak van ouders in deze leeftijdsperiode is het opbouwen van een vertrouwensband. Dit noemen we hechting. Alle ouders willen het beste voor hun kinderen. Sommige ouders leven in stressvolle omstandigheden of hebben zelf in het leven al zoveel meegemaakt en meegekregen dat het voor hen moeilijk is om hun kinderen te bieden wat nodig is om een kansrijke start te maken. Het is van het grootste belang dat zwangere vrouwen zo stressarm als mogelijk de zwangerschapsperiode doorbrengen. Stress is schadelijk voor de aanstaande moeder en het kind ([Divosacongres generaties in stress](#)).

Tevens zetten we in op een combinatie van informele zorg en een gezonde leefstijl door de methodiek Gecombineerde Leefstijl Interventie. Door zwangere vrouwen al te begeleiden met hun leefstijl, maken we de kans voor een gezonde start van het ongeboren kind zo groot mogelijk. Er draaien enkele pilots in Nederland om een Gecombineerde Leefstijl Interventie aan te bieden aan zwangere vrouwen en ze op deze manier te begeleiden in de 1e 1000 dagen rondom hun gezonde leefstijl. We volgen deze ontwikkelingen en kijken of dit vanaf medio 2024 toepasbaar is in Enschede.

WE GAAN DE BEHOEFTE AAN INZET VAN PRENATALE INTENSIEVERE ZORG (1000 DAGEN) ONDERZOEKEN

Voor kwetsbare vrouwen in kwetsbare situaties is extra individuele professionele zorg nodig. Soms is het vooraf al duidelijk dat er meer nodig is dan de reguliere prenatale zorg en is de consultatiebureaubegeleiding na de geboorte van een kind niet voldoende. Inzet van een langdurige intensievere prenatale zorg (kans 2) begeleiding vanaf 3 maanden zwangerschap tot 2 jaar kan de ontwikkeling van het kind ontzettend stimuleren, waardoor achterstanden worden voorkomen. Ook kan deze door vroegtijdige inzet mogelijk van zwaardere hulpverleningstrajecten verminderen. Het onderzoek naar intensievere zorg start in het derde kwartaal van 2023, in afstemming met de partners die zicht hebben op deze behoefte.

WE WERKEN HET CONCEPT FAMILIEHUIS NADER UIT

Het concept Familiehuis Enschede (kans 3) kan kinderen en hun ouders in de wijk deskundigheid en ondersteuning bieden rondom de ontwikkeling van het kind. Het bevorderen van de fysieke en mentale gezondheid van het kind staat hierbij centraal, van – 9 maanden tot jong-volwassenleeftijd. De ondersteuning wordt geboden vanuit één locatie in de wijk, waarbij “deze organisaties die samen het geheel vormen meer is dan de som der delen”. De toegevoegde waarde moet zijn het hebben van korte lijnen tussen de professionals (bijvoorbeeld zoals de jeugdarts, verloskundigen en kraamzorgmedewerkers) en daardoor het sneller en beter kunnen helpen van de inwoner. Ook raken de ouders sneller vertrouwd met het centrum en haar mensen waardoor het de drempel verlaagt om zaken bespreekbaar te maken. Hiermee kan al vanaf de zwangerschap opvoedondersteuning genormaliseerd worden en daarmee ook de toegang tot informatie en hulp. Het concept Familiehuis wordt gedurende dit jaar (2023) verder uitgewerkt.

WE WILLEN OUDERS IN KWETSBARE SITUATIES NOG MEER ONDERSTEUNEN

Het krijgen van een kind heeft een grote impact op het leven van mensen. Er verandert ineens veel in de dagelijkse structuur, maar ook qua financiën. Het is niet vanzelfsprekend dat eenieder daar zelfstandig een nieuwe draai in kan vinden. Vooral ouders in een kwetsbare positie hebben hier in de regel meer moeite mee. Wij gaan onderzoeken hoe we deze ouders in kwetsbare situaties nog meer kunnen ondersteunen (kans 4). Voor deze ouders, maar ook voor ouders die inkomensondersteuning hebben via de Participatiewet, willen we de mogelijkheden verkennen of we meer kunnen doen, zodat hun kinderen (vanaf hun geboorte tot jongvolwassenheid) een kansrijke start krijgen. Daarbij houden we rekening met alle leefgebieden. Naast inzet op banen/inkomen is ook de sociale basis in wijk en buurten noodzakelijk. Het hebben van een sociaal netwerk is van groot belang. De beleidsbijstellingen worden via de gebruikelijke bestuurlijke route gepresenteerd (planning begin 2024).

WE WILLEN OUDERS STIMULEREN OM DEEL TE NEMEN AAN TAALLESSEN

Taal is de factor voor kansengelijkheid. Je kan het niet zo makkelijk inhalen als er eenmaal een achterstand is. Om achterstand te voorkomen is inzet noodzakelijk op onder andere (voor-)lezen, spreken, spelen en horen. Ook voor ouder(s) is het belangrijk de Nederlandse taal te (leren) spreken. Een taalrijke omgeving waar ook het Nederlands aan bod komt is van groot belang om mee te (kunnen) doen. Wij willen deze ouders stimuleren in hun taalontwikkeling (kans 5). Juist voor de ontwikkeling van hun eigen kinderen, al vanaf babyleeftijd tot jongvolwassen. Er zijn nu al diverse voorzieningen in Enschede aanwezig waar men taallessen aanbiedt. We gaan onderzoeken hoe we de behoefte van de ouder(s) kunnen stimuleren om deel te nemen aan taallessen. We verwachten in het najaar met het onderzoek te kunnen starten.

WIJ GAAN UITBREIDINGSMOGELIJKHEDEN ONDERZOEKEN VAN LAAGDREMPELIGE INLOOPGROEPEN

Bij 't Speelhoes in Boswinkel kunnen kinderen vanaf 6 maanden kosteloos deelnemen aan de babygroep. Onder begeleiding kan het kind de omgeving ontdekken en contact maken met andere kinderen. Ouder(s) kunnen aan de begeleider vragen stellen over de opvoeding en ontwikkeling van het kind. Onderzoek is gewenst naar de mogelijkheden van uitbreiding van laagdrempelige inloopgroepen in andere buurten in Enschede voor kinderen die niet naar de opvang gaan (kans 6 en 7). We verwachten in medio 2023 met het onderzoek te kunnen starten.

3.2 VANAF 1000 DAGEN TOT 2100 DAGEN / VAN 2 TOT 6 JAAR (KANS 4, 7, 8, 9 EN 10)

Tussen 2 en 4 jaar komt de taalontwikkeling op gang. Het kind leert dat dingen of mensen die het niet ziet, nog wel bestaan. Naast het bieden van steun, structuur en grenzen is taalontwikkeling belangrijk. De zelfredzaamheid van het kind neemt toe. Tussen 4 en 6 jaar ontwikkelt het kind schoolse vaardigheden zoals zich te concentreren en in groepsverband te functioneren. Het is belangrijk dat ouders de zelfstandigheid van het kind stimuleren.

Samen met onze kinderopvang- en onderwijspartners hebben we in de [Lokale Educatieve Agenda \(2023-2026\)](#) afspraken gemaakt hoe te gaan samenwerken om de kansengelijkheid te vergroten. Dit geldt vanaf de leeftijdsfase vanaf 2 jaar tot 27 jaar. Kinderopvang en onderwijs hebben een belangrijke rol om ongelijkheid te compenseren. In deze nota worden op hoofdlijnen de afspraken weergegeven. Jaarlijks komt er een uitvoeringsprogramma waar de stand van zaken wordt beschreven. Voor details verwijzen wij u naar de LEA 2023-2026. Hieronder volgen op hoofdlijnen de doelen die in de periode vanaf 2023 -2026 zijn afgesproken.

WE GAAN ZORGEN VOOR EEN GROTER BEREIK PEUTERS MET RISICO OP ACHTERSTAND

Het is belangrijk om peuters een goede basis te geven zodat ze zonder achterstand kunnen deelnemen aan groep 3 van de basisschool. Dit geldt vooral voor peuters met een 'indicatie voor extra spelen en leren' (ook wel Voor- en Vroegtijdige Educatieve (VVE) genaamd) die door de GGD wordt afgegeven.

WE BIEDEN EXTRA AANBOD VOOR KWETSBARE WIJKEN

We kijken wat op welke scholen het meest nodig is en welke ondersteuning het meeste oplevert (kans 8). Op dit moment wordt er gewerkt aan deze analyse samen met de scholen en op basis van alle data die er beschikbaar is. Op basis van deze analyse kan ook met de scholen bepaald worden wat de samenstelling wordt van de pluspakketten (kans 9). Dit hangt af van wat er al wordt ingezet op de scholen en welke toevoegingen er nog nodig zijn. Daarbij staat wel voorop dat we willen zorgen voor continuïteit en inzet zoveel mogelijk structurele middelen willen inzetten (kans 10).

Jonge kinderen in kwetsbare wijken kunnen vaak extra ondersteuning gebruiken. Dit willen wij blijven doen door extra weken aanbod te subsidiëren (plusarrangementen), inzet van een derde pedagogische medewerker op de groep en extra inzet IKC-wijkcoaches. (kans 4 en 10).

WE BLIJVEN OUDERBETROKKENHEID STIMULEREN

Wij gaan door met de lijn dat alle ouders in de voorschool meedoen aan het programma VVE Thuis. Een voorschool is een peuteropvang die ook VVE aanbiedt. Ook willen wij ouders in kwetsbare wijken helpen met het versterken van hun basisvaardigheden. Op basis van school-klas-kind/ouder analyses bepalen we wat waar nodig is. (kans 4, 5 en 7)

WE CONTINUEREN HOGE KWALITEITSKADER OP VOORSCHOLEN

We gebruiken een 'kwaliteitskader' voor alle voorscholen. Om bij te dragen dat er een hoge mate van kwaliteit kan worden geleverd willen wij de inzet van intern begeleiders blijven subsidiëren. Ook wordt er extra aandacht gegeven aan de educatieve kwaliteit, vooral als het gaat om de interactie van het aanbod (wordt het kind voldoende gestimuleerd om zelf te praten en dingen te ontdekken?). Sommige ouders kiezen om gebruik te maken van een gastouder of van kinderopvangorganisatie die geen VVE aanbiedt. Wij gaan aan de slag met een voorstel om de kwaliteit van het overige kinderopvangaanbod te verbeteren. Op die manier kunnen we de kans vergroten dat kinderen die geen gebruik maken van de voorschool toch een goed aanbod krijgen. (kans 7)

WE WILLEN MEER INTEGRATIE VOORSCHOOL EN KINDEROPVANG

Het grote verschil tussen de voorschool en kinderdagverblijf is het aantal uren dat een kind wordt opgevangen. Werkende ouders maken vaker gebruik van hele dagopvang die door een kinderdagverblijf geboden wordt. Ouders van kinderen van de kinderopvang hebben gemiddeld een andere sociaal-economische status dan de ouders van kinderen van een voorschool. Segregatie van deze groepen is niet stimulerend voor kinderen met een taalachterstand (zitten vooral op de voorschool). Landelijke maatregelen maken integratie lastig, maar samen met de kinderopvangorganisaties gaan we op zoek naar vormen waar we kunnen komen tot meer gemengde groepen.

WIJ BLIJVEN INZETTEN OP EXTRA PEDAGOGISCH MEDEWERKERS IN GROEP 1 EN 2

Op de vroegschool (groep 1 en 2 basisonderwijs) is extra aandacht voor taalachterstanden nodig. Op 14 scholen willen wij de inzet van pedagogische medewerkers blijven subsidiëren. Zij werken 6 uur per week aan de taalontwikkeling van kinderen (individueel of in kleine groepjes). (kans 7,8,9 en 10)

WIJ STIMULEREN SAMENWERKING IN INTEGRALE KINDCENTRA

Kinderopvang en onderwijs vormen samen de basis van de 29 Integrale Kindcentra in Enschede. Zoals ook omschreven in Integraal Huisvestingsplan blijft een Integraal Kindcentrum het uitgangspunt.

WE MAKEN GEBRUIK VAN STEUNPUNT VOORSCHOOL

Het Steunpunt Voorschool geeft intern begeleiders, medewerkers en pedagogen in de kinderopvang extra hulp en advies. Vooral over de keuze van een passende onderwijsvorm. Zij werken ook samen met de GGD en met wijkcoaches.

WE BREIDEN DE SAMENWERKING MET HET JEUGDEDUCATIEFONDS UIT

Naast de vastgestelde LEA-doelen vanuit de kinderopvang en onderwijs willen we nauwer gaan samenwerken met externe partijen die dezelfde doelen nastreven. We gaan de samenwerking met het Jeugdeducatiefonds intensiveren door meer scholen aan te wijzen. Daardoor kunnen meer basisscholen aanvragen doen voor leerlingen voor onvoorziene zaken waar de gemeentelijke voorzieningen niet in voorzien. Ook gaan we kijken hoe we – via het Kindpakket en met de samenwerkingspartners- ouders ondersteunen. (kans 4)

3.3

VAN 6 JAAR TOT 12 JAAR (KANS 4, 7, 8, 9, 10 EN 13)

In deze leeftijdsfase is het belangrijk dat ouders het kind stimuleren eigen keuzes te maken. Dit bevordert de zelfstandigheid. In deze fase leert het kind lezen, schrijven en rekenen. Ouders kunnen hun kind leren hoe met anderen om te gaan, respectvol met verschillen tussen mensen.

Samen met onze kinderopvang- en onderwijspartners hebben we in de [Lokale Educatieve Agenda \(2023-2026\)](#) afspraken gemaakt hoe we gaan samenwerken om de kansengelijkheid te vergroten. Dit geldt vanaf de leeftijdsfase vanaf 2 jaar tot 27 jaar. Kinderopvang en onderwijs hebben een belangrijke rol om ongelijkheid te compenseren. In deze nota wordt op hoofdlijnen de afspraken weergegeven. Jaarlijks komt er een uitvoeringsprogramma waar de stand van zaken wordt beschreven. Voor details verwijzen wij u naar de LEA 2023-2026. Hieronder volgen op hoofdlijnen de doelen.

WE WILLEN EXTRA INZET IKC-WIJKCOACHES

Wijkcoaches zijn laagdrempelig voor ouders, kinderen en professionals. Zij worden ingezet op IKC's waardoor de samenwerking met scholen en kinderopvang wordt verstrekt. Dit gebeurt nu op 15 IKC's waar scholen veel achterstand hebben. In 2023 gaan we evalueren en beslissen we of de IKC-wijkcoaches structureel gaan uitbreiden.

WE WERKEN AAN EEN 'AANVALSPLAN' OM MOTORIEK VAN JONGEREN OP BASISCHOLEN TE VERBETEREN

We maken via de uitvoeringsnota's sport en preventie een gezamenlijk 'aanvalsplan' om de motoriek van Enschedese leerlingen te verbeteren. Hierbij zetten we in om kinderen van jongs af aan vaardig te laten bewegen en met plezier aan sport deel te nemen.

WE WILLEN EEN EXTRA NA-SCHOOLS PROGRAMMA

Naast het bestaande basisaanbod en extra programma's zien we dat kinderen in kwetsbare wijken minder bewegen en minder gebruik maken van cultureel aanbod. We willen het na-schoolse aanbod uitbreiden (taal, cultuur en bewegen) op een aantal plekken.

WE EVALUEREN DEELNAME BIBLIOTHEEK OP SCHOOL

Met gemeentelijke steun hebben de onderwijs en bibliotheek samen 'De Bibliotheek op school' als concept uitgerold op inmiddels bijna 30 basisscholen. Daarbij is voorrang gegeven aan scholen in kwetsbare wijken. In aanvulling op de 'De Bibliotheek op school' zijn er extra trainingen op het gebied van leesonderwijs voor leerkrachtenteams.

WE DRAGEN BIJ AAN EEN POSITIEF IMAGO VAN HET VAKMANSCHAP MET GOUDEN HANDEN

Naast de recente gemaakte afspraken met onze LEA-partners gaan wij met onze ketenpartners (o.a. scholen, werkgevers) in gesprek om de mogelijkheden te bespreken over de invulling van een "Gouden Handen Akkoord" zoals dat in het coalitieakkoord is opgenomen. Mensen met gouden handen houden Enschede dagelijks gaande. We kunnen niet zonder hen. We willen kinderen al op jonge leeftijd laten zien dat de combinatie werken met je hoofd en handen ook een gouden toekomst heeft. We willen investeren in onderwijsinstellingen en hun imago's.

VAN 12 JAAR TOT 18 JAAR (KANS 12 EN 13)

In deze leeftijdsfase staan voor het kind de emotionele zelfstandigheid en het aangaan van sociale contacten centraal. Daarnaast zijn er lichamelijke veranderingen. De rol van de ouders is het kind te ondersteunen bij het verder ontwikkelen van de eigen identiteit.

Samen met onze kinderopvang- en onderwijspartners hebben we in de [\(Lokale Educatieve Agenda 2023-2026\)](#) afspraken gemaakt hoe te gaan samenwerken om de kansengelijkheid te vergroten. Dit geldt vanaf de leeftijdsfase vanaf 2 jaar tot 27 jaar. Kinderopvang en onderwijs hebben een belangrijke rol om ongelijkheid te compenseren. In deze nota wordt op hoofdlijnen de afspraken weergegeven. Jaarlijks komt er een uitvoeringsprogramma waar de stand van zaken wordt beschreven. Voor details verwijzen wij u naar de LEA 2023-2026. Hieronder volgen op hoofdlijnen de doelen.

DE WARME OVERDRACHT WORDT VERBETERD

De warme overdracht van basisschool naar voortgezet onderwijs door driehoeksgesprekken (leerling-ouders-leerkracht) verbetert. Dit door goede voorlichting, een passend advies en een volledig onderwijskundig rapport.

WE STREVEN NAAR EEN LATERE INDELING SCHOOLRICHTINGEN

We stimuleren een latere niveau-indeling op het voortgezet onderwijs. De selectie voor het voortgezet onderwijs vindt in ons land vier jaar eerder plaats (met 12 jaar) dan in omringende landen (16 jaar) en valt daarna lastig te corrigeren. We evalueren de bestaande 10-14-scholen. Op een 10-14-school worden kinderen tussen 10 en 14 jaar door een team van docenten van de basisonderwijs en voortgezet onderwijs begeleid in hun doorlopende leerlijn. Ook onderzoeken we de vorming van brede brugklassen. In een brede brugklas zitten kinderen met verschillende schoolniveaus, culturen en talenten.

WE WILLEN ONDER-ADVISINGER TEGENAAN

Gegevens rond advisering worden in kaart gebracht. Dit is een onderdeel van het project 'Staat van het Onderwijs' in Enschede.

WE EVALUEREN DE INZET VAN BUDDY'S

Verschillende organisaties bieden buddy-projecten aan. Hier wordt door een aantal scholen gebruik van gemaakt. De komende jaren kijken we of dit zorgt voor een verbetering van de overstap en of dit in bepaalde gebieden moet worden ingezet.

WE STEUNEN KWALITATIEF GOED ONDERWIJS

We steunen kwalitatief goed onderwijs, inzet van mentorschap en verrijken het met maatschappelijke stages, burgerschapsonderwijs, cultuureducatie, vakmanschap, makerschap, wetenschap & technologie, Duits en een internationale mindset. We willen inzetten op brede talentontwikkelingen en creatieve vaardigheden.

WE VERBETEREN DE SCHOOLAANWEZIGHEID

We verbeteren de schoolaanwezigheid, door geoorloofd en ongeoorloofd verzuim te registreren en actie te ondernemen.

WE WERKEN AAN KANSRIJK ONDERSTEUNEN

Op scholen waar relatief veel voortijdig schoolverlaters vandaan komen, werken we met 'Kansrijk Ondersteunen'. Via een school-klas-kind-benadering bepalen we met een interprofessioneel blik (met o.a. school, schoolwijkcoach en JGZ) welke acties nodig zijn: individueel en groepsgericht.

WE BRENGEN DE EFFECTEN VAN INZET VAN 'HUISKAMERS' IN KAART

Op zeven voortgezet onderwijs locaties bieden we via huiskamers een veilige prettige plek en extra naschoolse aanbod. De komende twee jaar wordt bekeken welke positieve bijdrage de huiskamers leveren.

WE BIEDEN OJA AAN OP ZORGINTENSIEVE SCHOLEN

Op zorg-intensieve voortgezet onderwijs-scholen (>25% jeugdhulp) bieden we hulp aan op school. Op OJA-scholen zijn de jeugdzorg-professionals aanwezig in de school, op andere scholen de jeugdarts, leerplichtambtenaar, verslavingszorg en (school)-wijkcoach. Door de aanwezigheid van de wijkcoach wordt deze wijkcoach een vertrouwd gezicht voor kind en ouders. Dit is belangrijke voorwaarde om lastige (mentale) onderwerpen op laagdrempelige manier te bespreken. Een wijkcoach kan snel schakelen bij vragen of knelpunten. (kans 13)

WE WILLEN SCHADUWONDERWIJS TEGENGAAN

Het reguliere onderwijs kan voldoende kwaliteit en ondersteuning bieden aan het kind. Wij zien dat ouders de schoolprestaties van kinderen op korte termijn willen verbeteren door o.a. specifieke training buiten de lessen om. Kinderen van hoogopgeleide ouders maken gebruik van extra betaalde ondersteuning en begeleiding buiten het reguliere onderwijsaanbod. Deze trainingen worden vaak geleverd door commerciële bureaus met commerciële tarieven. Daarnaast zorgt schaduwonderwijs bij jongeren voor een gevoel van hoge verwachtingen waaraan zij moeten voldoen. Dat geeft stress en angst om te falen. We evalueren de door de gemeente gesubsidieerde onderwijsbegeleiding.

WE ONDERSTEUNEN JONGEREN INTERDISCIPLINAIR IN HUN STUDIELOOPBAAN

Op het middelbaar beroepsonderwijs zorgen de studieloopbaanbegeleiders voor de basis aan ondersteuning en het Loopbaancentrum voor de extra ondersteuning. We gaan nog meer interdisciplinair werken rond en met het Loopbaancentrum (doorgaande lijn vanaf 16 jaar). Dit doen we met scholen, JGZ, Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis Twente (VVT), Jeugdreclassering en het Openbaar Ministerie. (kans 11)

Onderdeel van de LEA is het regionaal plan ('De Twentse Belofte 2020-2024'). Hierin zijn afspraken gemaakt om jongeren gericht te ondersteunen in de situatie waar zij zich in bevinden. Met als doel dat er minder jongeren voortijdig van school gaan of thuis gaan zitten.

Er is een gerichte aanpak voor jongeren in de situatie:

- Van school naar school.
- Op school.
- Van school zonder startkwalificaties. Het niet hebben van een startkwalificatie is vaak een voorbode van het gebruik moeten maken van inkomensondersteuning.
- Specifiekere doelgroep met complexe problematiek.
- Escalatietafels.

Via het landelijke programma Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) zetten we in op het verder terugdringen van gezondheidsachterstanden. Onderdeel van het GALA is ook de aanpak 'Opgroeien in een kansrijke omgeving' (OKO), waarbij gemeenten op een effectieve manier het gebruik van alcohol, tabak en drugs door jongeren kunnen voorkomen en het welbevinden van jongeren verbeteren.

WE DRAGEN BIJ AAN EEN POSITIEF IMAGO VAN HET VAKMANSCHAP MET GOUDEN HANDEN

Net als in de leeftijdscategorie 6-12 jaar willen we kinderen ook op de voortgezet onderwijs-leeftijd laten zien dat de combinatie werken met je hoofd en handen een gouden toekomst heeft. Daarom willen we investeren in onderwijsinstellingen en hun imago's en in goede stages. In bijlage 2 vindt u een overzicht van alle vormen van ondersteuning die in Enschede door de maatschappelijke partners wordt gegeven.

VAN 18 JAAR TOT 27 JAAR (KANS 11,12 EN 13)

De overgang van jeugd naar volwassenheid vindt in deze periode plaats. Het kind komt los van ouderlijk gezag en zoekt een weg naar onafhankelijkheid, zelfstandigheid en zelfredzaamheid.

In de leeftijdsfase 18 tot 27 jaar willen we jongeren klaarstomen voor de arbeidsmarkt. Hierbij is een startkwalificatie erg belangrijk. Het is namelijk aangetoond dat jongeren die geen startkwalificatie hebben zeven keer zoveel kans hebben om 'maatschappelijk uit te vallen'. Veel jongeren die stoppen met school doen dat omdat ze op verschillende gebieden in hun leven problemen ervaren. School afmaken lukt dan gewoon niet.

LEA/TWENTSE BELOFTE

Onderdeel van de LEA 2023-2026 zijn de regionale afspraken van de Twentse Belofte die tussen de 14 Twentse gemeenten, onderwijs en zorginstellingen zijn gemaakt.

Deze afspraken zijn:

- Jongeren die de overstap maken naar een nieuwe school zijn goed voorbereid en de op nieuwe school komt de (extra) ondersteuning direct op gang.
- Jongeren met een hogere kans op schooluitval worden op school extra ondersteund om zich te ontwikkelen en een startkwalificatie te halen.
- Jongeren die zonder startkwalificatie van school gaan worden persoonlijk begeleid naar een passende plek in de samenleving.
- Jongeren die niet op school zitten of aan het werk zijn worden benaderd en begeleid zodat ze terug naar school kunnen, aan het werk of allebei.

WE ONDERSTEUNEN JONGEREN INTERDISCIPLINAIR IN HUN STUDIELOOPBAAN

Op het middelbaar beroepsonderwijs zorgen de studieloopbaanbegeleiders voor de basis aan ondersteuning en het Loopbaancentrum voor de extra ondersteuning. We gaan nog meer interdisciplinair werken rond en met het Loopbaancentrum (doorgaande lijn vanaf 16 jaar). Dit doen we met scholen, JGZ, Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis Twente (VVT), Jeugdreclassering en het Openbaar Ministerie.

WE WILLEN HET VERSCHIL IN (VERZUIM) TUSSEN 18- EN 18+ VERMINDEREN

We kijken naar problematisch schoolverzuim en hoe dat voorkomen kan worden. Jongeren onder 18 jaar worden gemeld. De insteek is om ook jongeren ouder dan 18 jaar eerder en vaker te melden bij het Regionaal Meld-en Coördinatiepunt (RMC).

WE BEGELEIDEN INTENSIEF VOORTIJDIGE SCHOOLVERLATERS RICHTING EEN ZELFSTANDIGE TOEKOMST

Na uitval zijn jongeren bekend bij het Actieteam voortijdig schoolverlaten en krijgen jongeren passende ondersteuning aangeboden richting een zelfstandige toekomst. In geval van multi-problematiek krijgen jongeren een vaste contactpersoon die samen met hen de regie houdt op het geheel aan ondersteuning en het vizier richt op de toekomst. Samen voeren zij regie op de gewenste vormen van ondersteuning. Hier zien we ook mogelijkheden om verder te werken aan een gerichte aanpak voor bepaalde groepen jongeren (kans 11).

WE ONDERZOEKEN MEER INZET OP BEVORDEREN MENTALE GEZONDHEID BIJ JONGEREN

In het gemeentelijk beleid is aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren (kans 13). Uit de Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2022 ([Jongvolwassenen 2022](#)) van de GGD blijkt dat de meeste Twentse jongvolwassenen hun eigen gezondheid als (zeer) goed ervaren. Toch staat de mentale gezondheid onder druk. Veel jongvolwassenen hebben lichte psychische klachten en ervaren stress. De coronaperiode viel de jongvolwassenen zwaar, maar had ook positieve gevolgen. Zoals het ervaren van meer rust.

Vandaag de dag wordt er steeds meer bekend over mentale problemen bij jongeren en jongvolwassenen. Steeds meer blijkt dat de coronaperiode hen heeft belemmerd in hun sociale ontwikkeling. Ze hebben 2 jaar groepsvorming gemist. In een normale ontwikkeling spiegelen jongeren zich aan hun leeftijdgenoten om zo ook zichzelf beter te leren kennen. Daarin heeft school een belangrijke functie (socialisatie en persoonsvorming) die nu sterk is achtergebleven, terwijl de kwalificerende functie van onderwijs (diplomering) wel is doorgegaan. Afgelopen jaar is er een onderzoek gedaan naar wat we al doen op het gebied van mentale gezondheid (bijlage 2). In 2024 gaan we evalueren wat hiervan het effect is en of hier meer inzet op nodig is.

Kinderen en jongeren hebben hoop nodig, toekomstperspectief op een huis, een baan en op een duurzame samenleving. Bovendien hebben jongeren het nodig om gezien en gehoord te worden en mee te kunnen beslissen. Oog en oor hebben voor dit toekomstperspectief is extra belangrijk voor de jongeren die vroegtijdig schoolverlaten. Zij worden verder geholpen door het Actieteam. Zij kijken naar de behoeften van de jongere. Indien er multi-problematiek is krijgt de jongere een vast contactpersoon.

Op dit moment is onderzoek gaande voor welke groepen jongeren dit van meerwaarde is. Er worden ook scenario's ontwikkeld voor wat dit vraagt voor de uitvoering en voor de benodigde financiële middelen. Zo onderzoeken we ook waar de ondersteuning effectiever kan en welke oplossingen bijdragen aan een duurzamere toekomst voor jongeren. Hier hebben we vooral aandacht voor hoe we de randvoorwaarden en het systeem beter laten aansluiten bij de dagelijkse behoefte (kans 12). Hierover zullen we jaarlijks rapporteren, o.a. via de Monitor Kansrijk Enschede, richting de raad en betrekken we ervaringsdeskundigen en inwoners.

4. WERKWIJZE

De Enschedese strategie Kansengelijkheid voor ieder kind 2020-2024 gaat uit van drie pijlers: onderwijs, gezondheid en inkomen. Op dit moment is via de LEA de pijler onderwijs gereed. In de LEA is een pakket van maatregelen afgesproken die een bijdrage moeten leveren aan het vergroten van kansengelijkheid.

In het najaar 2023 en voorjaar 2024 worden de vernieuwde bijdragen op het gebied van gezondheid en inkomen verwacht met een pakket van maatregelen die een bijdrage leveren aan het vergroten van kansengelijkheid. De verwachting is dat in het najaar van 2024 het gehele speelveld op alle drie terreinen in samenhang moet zijn gebracht.

MANIER VAN WERKEN EN DE ROL VAN DE RAAD EN HET COLLEGE

De nadere uitwerking en uitvoering van dit plan doen we samen met de raad, met de inwoners die direct betrokken zijn, de professionele partners in het werkveld en ervaringsdeskundigen. Als voorbeeld dient het LEA-traject: dit is een samenspel tussen de gemeente en de partners in de kinderopvang en onderwijs.

We evalueren bestaande activiteiten. Wat werkt aantoonbaar wel en wat niet. Welke set van maatregelen hebben wel effect en op welk moment. Dit is een organisch proces en we koppelen onze bevindingen jaarlijks terug.

Bij de uitwerking of evaluaties willen we zowel data als verhalen en ervaringskennis gebruiken. We gaan werkvormen gebruiken die ertoe leiden dat alle betrokkenen een gedeeld beeld hebben van wat er aan de hand is en wat er nodig is. Als voorbeeld dient de raadsbijeenkomst (flexavond) op 28 november 2022.

PROCESREGISSEURS

Er is en wordt nauw samengewerkt met de procesregisseurs Kansengelijkheid. Dit is een nieuwe werkwijze van de raad en college. Werkenderwijs tasten we gezamenlijk ieders rol in dit proces af. Samen geloven we niet in een dichtgetimmerd plan, wel in een gezamenlijke zoektocht van leren en onderzoeken.

Op dit moment zijn er door de procesregisseurs al meerdere adviezen verstrekt. Recent is aan de leden van de gemeenteraad geadviseerd om op twee onderwerpen te focussen: De eerste 2000 dagen van het (ongeboren) kind en leren van elkaar (leren van goede voorbeelden). We omarmen deze focuspunten die door de raad via de procesregisseurs naar voren zijn gebracht.

PLANNING

Op basis van de wens om bij evaluaties gebruik te maken van verhalen en ervaringskennis en de adviezen van de procesregisseurs om te focussen op twee onderwerpen komen we met een voorstel voor de planning.

We gaan jaarlijks in samenspraak met de procesregisseurs evaluatiemomenten plannen, waarbij we algehele voortgang bespreken en keuzes voor het komend jaar voorleggen. Echter, zoals aangegeven is het bereiken van de doelen een lange termijn proces. Daarom willen we - conform het advies van de procesregisseurs - elk jaar een gezamenlijke verdieping op een aantal onderwerpen. Te beginnen met de eerste 2000 dagen van het (ongeboren) kind en het leren van elkaar.

Om zoveel mogelijk data mee te nemen, stellen we voor om jaarlijks de evaluatie in kwartaal 3 van het jaar te houden. We kunnen dan - naast de kalenderjaaroverzichten - ook per schooljaar de cijfers van scholen meenemen en ook de laatste cijfers van het CBS zijn dan beschikbaar. We gaan hiermee in 2024 starten. Dit geeft ons de ruimte om in 2023 verder met elkaar te ontdekken hoe we het gesprek rondom dit onderwerp willen vormgeven. En ook om verdiepingsgesprekken te voeren rondom de onderwerpen die zijn voorgesteld door de procesregisseurs.

FINANCIËLE UITWERKING

Er zijn structurele middelen beschikbaar voor kansengelijkheid. Jaarlijks zal er, via een integrale afweging, in de zomernota gekeken worden welke middelen er nodig zijn voor bestaande en nieuwe activiteiten.

KANSENGELIJKHEID

TIJDSPAD

Nota & deeltrajecten

Dit jaar bespreken we de nota Kansrijk Enschede en ronden we een aantal belangrijke trajecten af, waaronder het visiedocument gezond, vitaal en gelukkig Enschede.

2023

Samen met uw raad blijven we van elkaar leren en blijven we in gesprek over dit onderwerp. Ook hier gaan we in 2023 en het gehele traject mee verder. Dit doen we o.a. met een jaarlijkse thema-avond.

2024 zullen we ook gebruiken om het nodige te onderzoeken en behoeften verder in kaart te brengen.

Evaluatie rondkomen met je inkomen

In Q1 in 2024 vindt er een evaluatie plaats op dit onderwerp.

2024

Concrete acties preventienota

In 2024 zal er een concrete vertaling komen van acties op het gebied van preventie, met daarbij specifiek oog voor kansengelijkheid

Monitoring 1e jaar

Vanaf Q3 2024 starten we met jaarlijks monitoren en bespreken van de voortgang naar een Kansrijk Enschede. Het 1e jaar zal hierbij de nadruk liggen op het onderwijsveld, in 2024 starten we namelijk ook met de jaarlijkse evaluatie van de LEA.

Samenkomen van onderwijs, gezondheid en inkomen in monitoring

In 2024 wordt er op de verschillende deelonderwerpen nog het nodige uitgewerkt en besproken. Vanaf 2025 willen we graag een gemeenschappelijke evaluatie vorm geven van deze onderwerpen. Vanuit hier kunnen we dan ook integraal kijken welke aanpassingen/bijstellingen er gedaan moeten worden.

2025

We halen jaarlijks ook wensen en behoeften vanuit uw raad op. Deze kunnen we meenemen in de monitoring en de bijsturing.

2026

Evaluatie LEA

De huidige LEA loopt van 2023-2026. In 2026 zullen we evalueren of de gestelde doelen zijn behaald.

*Het vervolg staat op de volgende pagina.

Tussentijdse evaluatie kansengelijkheid

In 2026 zijn er nieuwe gemeenteraadsverkiezingen. Het thema kansengelijkheid heeft een lange adem nodig. Daarom zouden we begin 2027 graag stil staan bij de tussentijdse resultaten. Ook kijken we graag samen vooruit, om ook deze nieuwe periode weer volle kracht verder te kunnen op dit thema.

2027

Het gehele proces is een cyclus van monitoren, prioriteren en bijsturen waar nodig. Dit betekent dat we gedurende deze 10 jaar telkens kijken welke accenten er nodig zijn.

2028-2030

Jaarlijks blijven monitoren

Ook in de periode 2028-20230 blijven we jaarlijks monitoren en gesprekken voeren met elkaar. Dit is nog steeds integraal op de gebieden onderwijs, gezondheid en inkomen.

Tussentijdse evaluatie kansengelijkheid

In 2030 zullen er weer nieuwe gemeenteraadsverkiezingen zijn. Ook na deze verkiezingen willen we met de nieuwe raad en college in gesprek over dit thema en andere accenten leggen waar nodig.

2031

Eind evaluatie

Ons doel is om in 2033 de SES WOA score naar -0.175 - -0,200 te hebben gebracht. Eind 2032 zullen we met elkaar kijken of dit gelukt is. We bespreken wat we na 2033 nog nodig hebben om ervoor te zorgen dat we een Kansrijk Enschede zijn.

2032

Vervolgplan Kansrijk Enschede bespreken

We bespreken met elkaar wat er nodig is voor de volgende 10 jaar. Een kansrijk Enschede creëren vergt lange adem, maar ons doel is duidelijk: ieder kind heeft de kans om zijn gaven en talenten tot bloei te laten komen.

2033

Doel: Enschede uit de top 5

BIJLAGE 1:

OVERZICHT KANSEN DISCUSSIONOTITIE

KANSRIJK ENSCHEDE 2023-2033

In de discussienota Kansrijk Enschede 2023 -2033 die op 6 februari 2023 in de [Stedelijke commissie Economie Werk Inkomen Onderwijs](#) zijn de onderstaande kansen besproken. Deze kansen zijn op hoofdlijnen weergegeven. Naar aanleiding van de bespreking is een kans (nr. 13) toegevoegd.

1. Mogelijkheden onderzoeken naar informele zorg in de wijk om ouderbetrokkenheid te versterken
2. Behoeftte onderzoeken prenatale intensievere zorg tot 2 jaar
3. Concept Familiehuis Enschede nader uitwerken
4. Onderzoeken of we ouders in een kwetsbare situatie nog meer kunnen ondersteunen
5. Ouders stimuleren in de taalontwikkeling
6. Uitbreiding laagdrempelige baby-inloopgroepen
7. LEA: De interactiekwiteit vergroten
8. LEA: Investeren op de plekken daar waar het hardst nodig is
9. LEA: Het samenstellen van plusarrangementen
10. LEA: Zorgen voor continuïteit
11. Een gerichte aanpak voor bepaalde groep jong volwassenen
12. Betere randvoorwaarden / systeem laten aansluiten bij dagelijkse behoefte
13. Mentale gezondheid jongeren

BIJLAGE 2:

PREVENTIEOVERZICHT MENTALE

ONDERSTEUNING

Emotionele regulatie • Alles Kidzzz van Mediant (speciaal) • Minder Boos! van Mediant (speciaal) • Agressieregulatietraining op Het Stedelijk (extra) • JMZ Talks! van JM Go! (extra)	Coping strategieën • Kopp en Brussen van Mediant (extra) • Preventie op maat - huiselijk geweld van Mediant (extra) • BAAS training van Alifa (basis) • Piep, zei de muis van SMD (extra) • Billy Boem van SMD (extra) • KIES-training van SMD (extra)	Interne locus of control • Kopp en Brussen van Mediant (extra)
Cognitieve competentie • Onderwijs/school (basis) • Grip op je Dip van Mediant (speciaal) • Faalangstreductietraining op het Bonhoeffer College en Het Stedelijk (speciaal) • Peutergroep (basis of extra) • Spel aan huis van Alifa (extra) • Zomerschool (extra)	Sociale competentie • SOVA-kinderen en Jongeren van SMD (extra) • Socialevaardigheidstrainingen op Het Bonhoeffer College en Het Stedelijk (extra)	Lifestyle • Play @ Sportaal (basis) • Sjors Sportief van Sportaal (basis) • Game2Play van Sportaal (extra) • Beweegmakelaar van Sportaal (extra) • Leefstijlportaal van Sportaal (extra) • Sportverenigingen (basis) • Life Goals Enschede (extra) • Scoren met Gezondheid van FC Twente (extra) • Bewegingsonderwijs (basis) • Fruit en ontbijt op school (basis) • Jong Leren Eten via GGD (basis) • Cursus Gezond Opgroeien van Alifa (basis)
Positieve activiteiten	Positieve identiteit • BAAS training van Alifa (extra) • Weerbaarheidstraining van Het Stedelijk (extra)	
SES van ouders • Budget Advies Team van Alifa (basis) • Thuisadministratie van Humanitas (basis) • Formulieren adviespunt van Diaconaal Platform Enschede (basis) • Kindpakket via Leergeld Enschede (extra) • Ondersteuning vanuit de gemeente Enschede (extra) • Inkomingsondersteuning van andere partners (extra) • Hulpverlening van de Stadsbank (extra)	Relatie met ouders/gezinsleden • Omgangsregeling (BOR) van Humanitas (extra) • Contact met je baby van Mediant (extra)	Opvoedstijl • Loes.nl (basis) • Pedagogische Gezinsbegeleiding van GGD (extra) • Kop op ouders van Mediant (extra) • Online individuele hulpverlening van Alifa (basis) • Ontmoetingsgroepen van Alifa (basis) • Online koffiepauze van Alifa (basis) • Opvoedcursussen van Alifa (basis) • Jonge moeders groep van Alifa (basis) • Spel aan huis van Alifa (basis) • Wij+ Ouders (extra) • Mamma café en Dreumes café van Humanitas (basis) • Gezinsondersteuning Home Start van Humanitas (basis)
Sociale steun • Kindertelefoon (basis) • Match van Humanitas (speciaal) • Online meidenwerk van Alifa (basis) • Online individueel contact van Alifa (basis) • Jeugdsoos van Alifa (basis) • Piep, zei de muis van SMD (extra) • Billy Boem van SMD (extra) • Kopp en Brussen groepen van Mediant (extra) • JMZ Go! (extra)	Schoolklimaat • Het Huiskamerproject op Het Bonhoeffer College en Het Stedelijk Diekman (basis) • In The Mood van Mediant en GGD	
Sociale karakteristieken van de buurt • Buurtbemiddeling van SMD (extra) • Huiskamers, wijkcentra en Power Enschede! (basis) • MOVE (extra) • SVEN (basis) • Wijkraad (basis) • Ondersteuning bij bewonersinitiatieven van Alifa (basis) • Speeltuinen van Stichting Enschedese Speeltuinen (basis)	Fysieke karakteristieken van de buurt • Speeltuinen van Stichting Enschedese Speeltuinen (basis) • Groenblauw Enschede (basis) • Plannen uit Groenambitieplan Enschede 2050 (basis) • Plannen uit de Woonvisie van de gemeente Enschede (basis) • Plannen uit de Fietsvisie van de gemeente Enschede (basis) • Plannen uit de Mobiliteitsvisie van de gemeente Enschede (basis) • Twente Milieu (basis) • Voorkom Ratten van Twente Milieu (basis) • Groene Loper Enschede (basis) • Jij Maakt de Buurt! van de gemeente Enschede (basis) • Wijkraad (basis) • Ondersteuning bij bewonersinitiatieven van Alifa (basis)	Buitenschoolse activiteiten • Jeugdsoos van Alifa (basis) • Jeugdwerk Online van SMD (speciaal) • Play @ Sportaal (basis) • Sjors Sportief/Sjors Creatief/Enschede Actief van Sportaal (basis) • Game2Play van Sportaal (extra) • Life Goals Enschede (extra) • (Sport)verenigingen (basis) • Jeugdiva (basis) • Kracht van Verenigingen (extra) • Resto van Harte (basis) • Toppers op Zondag van Stichting Weekendschool (extra) • Ontspanningsactiviteiten van JMZ Go! (extra) • Activiteiten in huiskamers en wijkcentra (basis)
Overkoepelende interventies:	• Consultatiebureau van de GGD • Individueel contact met jeugdzorgprofessional op school via de GGD • Jouwggd.nl	• Gezonde School Adviseurs van de GGD • Schoolwijkcoaches • Wijkcoaches • Online Hulp Enschede van SMD • Jongerenwerkers van Alifa

BIJLAGE 3:

ADVIEZEN BEWONERSADVIESRAAD

SOCIAAL DOMEIN (BAS)

Er zijn drie bijeenkomsten geweest met werkgroepsleden van de BAS. In deze drie bijeenkomsten zijn afzonderlijk de thema's Gezondheid, Onderwijs/ Wonen en Bestaanszekerheid/Werk en Inkomen besproken. Elke bijeenkomst werd ingeleid door de beleidsverantwoordelijke medewerker van het thema. In de inleiding is aangegeven welke invloed het thema heeft op de mate van Kansengelijkheid. De samenstelling van de leden aan de gesprekken waren verschillend. Dit geldt ook voor het aantal leden die aan de drie gesprekken deelnamen. Bij het thema Onderwijs nam een locatiedirecteur deel aan het gesprek. In het gesprek Bestaanszekerheid/Werk en Inkomen waren twee ervaringsdeskundigen van Ixta Noa aanwezig.

Hieronder de opgehaalde adviezen en opmerkingen:

SAMENVATTING BAS-BIJEENKOMST (DRIE LEDEN) GEZONDHEID/ KANSENGELIJKHEID 10-11-2022

- Bewustwording: "Je ziet het pas als je er wat mee te maken hebt". Dit geldt zeker voor het leven in armoede en nog extra voor mensen met een beperking. Vaak betekent dit ook nog extra kosten (boven op de extra investering als gevolg van de beperking). Voorbeeld is de energiekosten die je hebt om een handbike op te laden.
- Het systeem werkt niet mee: Als je een Wajong-uitkering hebt is (extra) lastig om een opleiding te volgen.
- Het digitale tijdperk werkt niet altijd in het voordeel als het gaat om bewegen gaat: nu wordt veel digitaal besteld, vroeger ging je op de fiets spullen halen.
- Er zijn op het gebied van sport geen leen- en hulpmiddelen voor mensen met een beperking om een sport uit te proberen.
- Nadruk wordt te vaak op sport gelegd, voldoende bewegen (lopen, in de tuin werken) is ook gezond.
- Gezondheid is niet iets waar je altijd invloed op hebt: soms overkomen je zaken op het fysieke en/of mentale gebied.
- Wijkwijzers bemensen met professionals zodat (gezondheids-)vragen goed beantwoord worden.

SAMENVATTING BAS-BIJEENKOMST (TIEN LEDEN) ONDERWIJS, WONEN EN KANSENGELIJKHEID 16-11-2022

- Investeer in de lange termijn, stop met subsidies voor 1 à 2 jaar.
- Help ouders om op te voeden en het belang te zien van opvoeden en taal.
- Bouw aan vertrouwen en saamhorigheid voor ouders met goede praktische voorbeelden en vertrouwde gezichten.
- Nodig bijvoorbeeld (aanstaande) ouders uit dezelfde buurt groepsgewijs uit voor de zwangerschapsgym en op het consultatiebureau, zodat ze elkaar leren kennen.
- Biedt anderstaligen de kans om ook mee te doen. Zorg dat je weet hoe je ouders uit verschillende culturen aanspreekt.
- Zorg dat kinderen weten waaróm ze leren. Niet de methode leidend maken, maar de leerdoelen per kind. CITO-gebonden onderwijs stimuleert alleen stigmatisering en faalangst.
- De school is een mini-maatschappij. Bouw ook op school aan saamhorigheid, vertrouwen, veiligheid en voorlichting.
- Zorg dat initiatieven slim verbonden zijn.

SAMENVATTING BAS-BIJEENKOMST (VIJF LEDEN) BESTAANSZEKERHEID/ WERK EN INKOMEN 24-11-2022

- Goed dat er steeds meer rekening gehouden met gezinnen met veel problemen in de uitkering, niet alleen naar werk begeleiden maar ook combinatie met hulp.
- Stress belemmert het zoeken en daarna behouden van werk: gemeente moet ook in de toekomst open blijven staan voor een tijdelijke minder kunnen werken (rekening houden met het doe vermogen).
- Arbeidsethos: jong geleerd is oud gedaan: jongeren stimuleren om een bijbaantje te nemen. Die ervaringen/leermomenten zijn erg waardevol voor de rest van je (arbeids-)leven.
- We leven in een prestatie maatschappij: ook rekening houden dat betaald niet zaligmakend is. Het meedoen/ vrijwilligerswerk is ook belangrijk.

BIJLAGE 4:

AFKORTINGENLIJST

BAS	Bewoners Adviesraad Sociaal domein
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
EAA	Enschede Arbeidsmarkt Aanpak
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
IKC	Integraal Kind Centrum
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
LEA	Lokaal Educatieve Agenda
NCJ	Nederlands Centrum Jeugdgezondheid
NPO	Nationaal Programma Onderwijs
OAB	Onderwijs Achterstanden Budget
OJA	Onderwijs Jeugdzorg Arrangement
OKO	Opgroeien in een Kansrijke Omgeving
RMC	Regionaal Meld en Coördinatiepunt
SCP	Sociaal Cultureel Planbureau
SES	Sociaal Economische Status
SES WOA	Sociaal Economische Status Welvaart Onderwijs Arbeidsverleden
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VVE	Voor- en vroegtijdige educatie
VVT	Veilig Thuis Twente
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOA	Welvaart Opleidingsniveau Arbeidsverleden

GEMEENTE ENSCHEDE

Concept & teksten Gemeente Enschede

Ontwerp & realisatie Digidee - creating brand love

Aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend.

ENSCHEDÉ